

EGRI ÉPÍTÉSZ IRODA KFT.

3300 Eger, Dobó utca 18.

Heves Megyei Bíróság mint Cégbíróság

Cg. 10-09-021606

Tel.: 36/511-573 **Fax:** 36/511-574

E-mail: egriepir@egriepir.hu

K Á L

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

73/2006. (X. 25.) sz. testületi határozat

E g e r, 2006. július hó

I. BEVEZETÉS

A településfejlesztési koncepció a település fejlesztésével kapcsolatos főbb önkormányzati elhatározásokat foglalja rendszerbe. A jelenlegi állapotot feltáró vizsgálatok alapján készül és megalapozza a település területének távlati felhasználását meghatározó településszerkezeti tervet. A koncepció irányt mutat a település lakosságának és vezetésének hosszú távra a település fejlesztésével kapcsolatos döntések meghozatalában.

II. ÖSSZEFOGLALÓ VIZSGÁLAT, HELYZETELEMZÉS

1. Általános leírás

Kál Heves megye középső részén, a Tarna völgyében fekvő település. Igazgatási területén áthalad az M3 autópálya, a Budapest – Miskolc közötti vasútvonal, valamint az Alföldet és a hegyvidéket a Tarna völgyében összekötő út.

A megye második legnagyobb lélekszámú községe a Füzesabonyi Statisztikai kistérségen belül a Tarnamenti kistérséghez tartozik, tagja a Tarnamente Kistérségi Társulásnak. A kilenc község közül több település belterülete – köztük Kál, Kompolt és Kápolna – összeépült.

Kál igazgatási területe 3181 ha, belterülete 296 ha. Az Alföld északi részén, a Gyöngyösi síkon belül a Tarna hordalékkúpján fekvő település külterületének legmagasabb pontja északkeleten 125,8 mBf, legmélyebb pontja délnyugaton 108,6 mBf.

Az igazgatási területet nyugatról a Tarna patak, illetve a Malom árok határolja. A déli határt több kilométer hosszan a Csörsz árok képezi. Északon Kál és Kompolt belterületei találkoznak.

Kál mezőgazdasági település, határában jó minőségű szántóföldek találhatók. Gazdaságának meghatározó eleme a vetőmagtermesztés és értékesítés. Egykor dohánytermesztéséről is ismert volt.

A termőterület közel 80%-a szántó, 9%-a erdő, a többi ültetvényes és gyeperő.

Az Országos Településrendezési Terv szerint Kál igazgatási területét érinti a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, valamint a természeti terület övezete.

2. Népeség, foglalkoztatás

Kál lélekszáma 1960-ig folyamatosan emelkedve meghaladta a 4600 főt. A következő 30 évben közel 1200 fővel csökkent. A fogyást elsősorban az okozta, hogy a káliak telekhiány miatt a szomszédos Kompolton kialakított házhelyeken építkeztek. 1990 óta a népességszám ismét emelkedett mintegy 200 fővel, ami a pozitív vándorlási különbözetből következett. A megyei adatokkal összehasonlítva magasabb a gyermekkorúak, valamint a gyermekkel élő családok aránya. A 2001. évi népszámláláskor a lakónépesség száma 3664 fő volt. A következő évtizedben kismértékű emelkedéssel számolunk.

A lakosság iskolázottsága a megye többi községéhez hasonló. Kissé magasabb a felsőfokú, illetve az alacsonyabb iskolát végzettek aránya. Az aktív keresők a népesség 28,4%-át teszik ki. Ez az érték mintegy 5%-kal alacsonyabb a megyei átlagnál.

A foglalkoztatottak közel kétharmada a szolgáltatási ágazatban, 27%-a az iparban és építőiparban, 8%-a a mezőgazdaságban dolgozik.

Az aktív keresők fele helyben talált munkalehetőséget. 2001-ben 956 főt foglalkoztattak Kálban, akik közül 583 helyi lakos volt.

3. Településszerkezet, területfelhasználás

A mai Kál településszerkezetének magját alkotó Fő út két oldalán lévő telkeket Grassalkovich Antal mérte ki 1748-ban az Ó-Kálból Szikszóra vezető út mellett, a régi falutól és a Tarnától kissé távolabb. A hosszú szalagtelkeket három oldalról kisebb telkek övezik.

A falutól északra megépített vasútvonal vonzásának hatására a két háború közötti időben épült be a falumag és a vasút közötti terület, majd a vasút túloldala. Később a déli peremrészek és a foghíjak következtek. 1970 után a vasúttól északra, a Kápolnai út keleti oldalán fejlődött a település a három falu számára tervezett községközponthoz kapcsolódóan.

A telkek többsége szalagtelkek, jellemző az oldalhatáron álló beépítés. Bár egy-egy utcaszakaszmellett hasonló méretű telkek sorakoznak, a teljes települést tekintve a telkek nagysága és hossza széles skálán mozog.

A településközpont a templom és környéke. A nagyközség intézményei a Rózsa és Dózsa utca mellett sorakoznak, de a Polgármesteri Hivatal és néhány létesítmény az „új központban” található.

A vasútállomás bővülésével a közút egyre nagyobb kitérésre kényszerült.

A gazdasági területek egyrészt belterületen – a vasút és a Kápolnai út mellett, valamint a település keleti szélén – találhatók, másrészt a kivezető utak mellett a belterület közelében vannak.

A belterület északkeleti és déli részén mezőgazdasági területek találhatók.

4. Lakások

Kálban 1335 lakás van. A lakásállomány egyharmada 1945 előtt, egyharmada 1945 és 1960 között épült. 1990 után visszaesett az építkezés, harmadannyi lakás épült, mint a korábbi évtizedekben.

A házak többsége jól karbantartott, jó, vagy megfelelő műszaki állapotú.

A lakások 62%-a 80 m²-nél nagyobb, illetve három, vagy annál több szobás.

Hálózati vízvezeték a lakások 81%-ában, vezetékes gáz a 75%-ában van. Szennyvízcsatorna-hálózat nincs.

5. Intézmények

Községháza

Szent István tér 2.

Kál – Kompolt – Kápolna Közös Tanácsa részére 1980-ban épült irodaház 14 irodahelyiséggel, 50 adagos konyhával és étkezővel. Az épületen jelenleg Kál és Kompolt polgármesteri hivatalai osztoznak. A kompolti községháza megépítése után az épületet a káliak használják.

Rendőrőrs

Fő út felső 2.

A kistérség hét települése tartozik a 12 főt foglalkoztató őrshez. A községben polgárőrség is működik.

Az autópálya káli csomópontjánál lévő autópálya-rendőrséghez az M3 Heves megyei szakasza tartozik.

Mentőállomás

Szent István tér 2.

A községháza mögötti egykori tűzoltószertárból alakították ki 1991-ben a két mentőautóval rendelkező mentőállomást.

Óvoda

Dózsa Gy. u. 2.

A 125 férőhelyes, 5 csoportos óvodába beírt gyermekek száma 142. Az intézménynek van tornaszobája és saját konyhája.

Az Általános Művelődési Központ az iskola, a könyvtár és a művelődési ház tartozik.

Általános iskola

Rózsa u. 8. és 13-15.

Az eredetileg óvónőképzőnek épült, majd 1970-ig gimnáziumként használt főépületben általános iskola működik. Telekterülete 4028 m². Az út túloldalán lévő régi iskola telekterülete 2832 m². A két épület 16 + 3 kiegészítő osztályában 362 iskolás tanul. A létszám növekvő. Az intézmény tanuszodával bővült. Tornateremként az egykori mozit használják. Az esti gimnáziumban 2003-ban két osztály érettségizett.

Művelődési ház

Ady Endre u. 3.

A felújított 460 m²-es épületben 150 férőhelyes nagyterem és klubszobák vannak.

Könyvtár

Rózsa u. 9.

Az intézmény 20000 kötetes és 6 számítógéppel rendelkezik.

Cigány Kisebbségi Önkormányzat Kultúrháza

A kultúrház 1996-ban épült.

Egészségügyi Központ

Fő út alsó 6.

Az 1995-ben épült házban két háziorvosi körzet rendelője, csecsemő- és gyermekorvosi rendelő és védőnői szolgálat kapott helyet.

Fogászati rendelő

Rózsa u. 2.

Gyógyszertár

Rózsa u. 1.

Szociális Szolgáltató Központ

Fő út felső 11.

A bentlakásos szociális otthon 16 lakásában 20 fő részére tudnak helyet biztosítani. Az idősek klubjába 20-25 fő jár. A házigondozást kb. 25 fő veszi igénybe. A közösségi épületben klubszoba, TV szoba, könyvtár, tálalókonyha és ebédlő van.

A településen postahivatal, takarékszövetkezet, OTP fiók, biztosító, élelmiszerboltok és szaküzletek, szolgáltatók segítik a lakosság ellátását.

6. Értékvédelem

Kál első írásos említése 1331-ből való Kaal névalakban. Az Aba nembeli Debreiek, majd a Nánai Kompolti és a Rozgonyiak birtoka lett. A XV. sz. közepétől a deprói, a XVI. század közepétől az ónodi vár tartozéka. A XVIII. században a Rákóczi család birtoka. A történelem viharai során többször vált pusztá helyé. A falu új helyét Grassalkovich Antal jelölte ki 1748-ban.

A település határában őskori, népvándorláskori, későavarkori, honfoglaláskori temetkezések leletei kerültek elő. Az M3 autópálya építésekor őskori és népvándorláskori településmaradványokat találtak a régészek.

Kálban egy országos védelem alatt álló műemlék található, az 1761-ben épült későbarokk templom.

A település igazgatási területén országosan védett természeti érték nincs. A külterület déli része un. Natura 2000 terület, mint európai jelentőségű különleges madárvédelmi terület.

7. Közlekedés

A település igazgatási területén – a belterülettől délre – áthalad az M3 autópálya. Az autópálya-csomópont az erdőtelki útnál került kialakításra. Kál területén ezenkívül még egy benzinkúttal ellátott pihenőhely is van.

Az autópályától a 3. sz. főútig a 3208. számú Kápolna – Tenki összekötőút vezet, amelyből a Fő útnál ágazik el a 3207. sz. Kál – Hevesi összekötőút, ez utóbbiból a település szélén a 32106. sz. Nagyúti bekötőút.

Heves megye Településrendezési Terve az autópálya káli csomópontjától indítja a települések belterületeit elkerülő un. Tarna-völgyi utat.

Kál belterületén áthalad a Budapest – Miskolc közötti vasúti fővonal, melyből a kál-kápolnai állomásnál ágazik el a kisterenyei, illetve a kisújszállási mellékvonal. A vasút és a 3208. számú út szintbeni kereszteződésének kiváltása szerepel a település korábbi terveiben. A tömegközlekedést a vasút és autóbuszjáratok biztosítják.

8. Közművek

Kál önálló vízművel rendelkezik, melynek vízbázisa két mélyfúrású kút. A vízvezeték-hálózat minden utcában kiépült.

Szennyvízcsatorna nincs a településen. A Kál területén megvalósuló kistérségi szennyvíztisztító-telep és a csatornahálózat tervei elkészültek. A szennyvizet jelenleg elszikkasztják vagy zárt tárolóban gyűjtik és a füzesabonyi telepre szállítják.

A csapadékvíz nyílt árkokon jut a Tarna patakba. A településnek vízrendezési terve nincs. Egyes utcaszakaszokon hiányoznak az árkok.

A település gázellátása megoldott. A lakások háromnegyede csatlakozott a hálózathoz. A lakások 13%-ában palackos gázt használnak.

Kál az országos távbeszélő-hálózaton belül az Egri primer körzethez tartozik. A település ellátását a helyi központ biztosítja. A külterületen három mobiltelefon-szolgáltató üzemeltet állomást.

9. Zöldterületek, zöldfelületek

Kál területén önálló közkert nincs. A zöldfelületek hálózatát a lakókerterek, az intézmények és az intézmény jellegű létesítmények kertjei, a széles utak menti zöldsávok, a külterületi erdőtömbök, a Tarna patakot és a külterületi utakat kísérő fasorok alkotják.

10. Környezetvédelem

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló hatályos rendelet meghatározása szerint Kál a 10. számú légszennyezettségi zónába tartozik.

A felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területen lévő települések besorolásáról szóló rendelet értelmében Kál „érzékeny” terület. A csatornahálózat hiánya a felszín alatti vízkészletet, a műszaki védelem nélküli hulladéklerakó a levegőt, a talajt és a felszín alatti vizeket is veszélyezteti.

Zajterhelés az országos főút és a vasútvonal települési átkelési szakaszán jelentkezik.

III. A FEJLESZTÉST BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK – SWOT ANALÍZIS

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none">• népességnövekedés és korösszetétel• M3 autópálya, vasút közelsége• fejlett alapellátás (mentőállomás, tanuszoda, stb.)• jó minőségű termőtalaj• ásványi anyag (homok, kavics)• vetőmagtermesztési hagyományok és infrastruktúra• szilárd burkolatú utak• közművesítettség (víz, gáz, villany, telefon)	<ul style="list-style-type: none">• munkanélküliek magas száma• kevés a gépkocsi• a mezőgazdaság nem oldja meg a foglalkoztatottságot• tőkehiány• nincs szennyvízcsatorna• bővítésre, felújításra szoruló intézmények
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none">• vállalkozások, befektetők idevonzása, munkalehetőség teremtése• mezőgazdasági termékek feldolgozása, könnyűipar• logisztika• középfokú oktatás, szakképzés és továbbképzés• szennyvízelvezetés megoldása• Tarna-völgyi út (autópálya – 24. sz. út) építése	<ul style="list-style-type: none">• a munkanélküliség hosszú távú fennmaradása• nő a mezőgazdasági termelés és értékesítés kockázata• a közműháló fennmaradása• eredménytelen pályázatok• alacsony tanulási kedv, szakismeret hiánya• elszegényedés

IV. JÖVŐKÉP – KITÖRÉSI LEHETŐSÉGEK

A jövőkép a településen élő emberek képességeire, a település adottságaira épülő célrendszer.

Kál mezőgazdasági település. A mezőgazdaság és az ehhez kötődő feldolgozóipar a jövőben is meghatározó lesz.

A település kiváló közlekedési adottságokkal rendelkezik. A vasút és az autópálya adta lehetőségekre alapozva munkahelyteremtő beruházások létesítéséhez szükséges feltételek megteremtésével fejleszthető a térség gazdasága.

A munkanélküliség visszaszorításához, az új munkahelyek létesítéséhez elengedhetetlen a tanulás, továbbképzés, a szakemberek megtartása, illetve letelepítése.

Az idegenforgalom szerepe erősíthető. A vadászat, a bányatavak hasznosítása, a falusi vendégfogadás, helyi rendezvények, a Tarna-menti települések összefogása további lehetőségeket rejtenek.

V. CÉLOK ÉS FELADATOK

1. Népeség, foglalkoztatottság

- a népeség megtartása
- az elszegényedő lakosság társadalomtól való leszakadásának megakadályozása
- idősek gondozása
- helyben végezhető munkalehetőségek bővítése
- a tanulás, továbbképzés támogatása
- a kistérségi együttműködés erősítése

2. Lakásellátás

- belterületi tartalékok feltárása (kertművelésű telkek, tömbbelső, telekmegosztások)
- a lakásépítés segítése terület-előkészítéssel

3. Oktatás, művelődés, sport

- az óvoda bővítése
- nappali középiskola létesítése
- középfokú szakképzés indítása, továbbképzések
- tornacsarnok építése
- az intézmények technikai felszerelésének fejlesztése
- a kisebbségi önkormányzat kulturális tevékenységének támogatása

4. Szociális és egészségügyi ellátás

- a szociális ellátásra szorulóknak megfelelő anyagi, illetve természetbeli támogatása
- központi konyha kialakítása
- az egészségmegőrzés fontosságának tudatosítása
- az idősek gondozása
- a Szociális Szolgáltató Központ bővítése

5. Értékvédelem

- az országos védelem alatt álló épületeken, emlékeken kívül helyi védelemre érdemes épületek kijelölése
- a régi épületek felújításakor a hagyományos építészeti jegyek (nyílászárók mérete, osztása, anyaghasználat, stb.) alkalmazása

6. Idegenforgalom

- a Rózsa és Dózsa utca mint a településre bevezető utak rendezése, falumegújítási program
- kistérségi összefogás, közös programajánlatok
- falusi vendégfogadás

7. Zöldterületek, zöldfelületek

- közkertek, játszó és pihenőhelyek létesítése
- az utak menti zóldsávok megőrzése, egységes megújítása
- az intézménykertek, gazdasági területek, a jelentős zöldfelülettel rendelkező létesítmények kötelezően kialakítandó zöldfelületeinek kialakítása és karbantartása
- egységes fasorok telepítése

8. Közlekedésfejlesztés

- a 3208. sz. út és a vasút külön szintű kereszteződésének megépítése
- az utak felújítása
- a beépítésre szánt területek úthálózatának kiépítése
- kistérségen belüli autóbusszjárat közlekedtetése
- kerékpárút-hálózat bővítése
- autóbusszmegállók kiépítése

9. Közműfejlesztés

- a kistérségi szennyvíztisztító-telep és a községi szennyvízhálózat kiépítése
- a beépítésre tervezett területek közműhálózatának kiépítése
- a meglévő vezetékekre való rákötések szorgalmazása
- vízrendezési terv készítése, árkok kialakítása, rendszeres karbantartása

VI. PROGRAMOK, TERVEK

1. Telekalakítási tervek lakótelkek kialakításához
2. Gazdasági területek terület-előkészítése (közműtervek, hatástanulmányok stb.)
3. Önkormányzati beruházások előkészítése tervek, pályázati anyagok (óvoda bővítése, iskolai tantermek és tornacsarnok építés, központi konyha)
4. Falumegújítási program a lakosság bevonásával (értékvédelem, településkép javítása stb.)
5. Zöldterületek, zöldfelületek, közterületek rendezése
6. Vízrendezés
7. A szennyvízcsatorna-hálózat és szennyvíztisztító-telep megvalósítása
8. A beépítésre szánt területek közművesítésének előkészítése
9. Hulladékgazdálkodás
10. Tarna-völgyi elkerülő út
11. Külterületi utak és vízelvezető árkok építése, karbantartása